

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

8. september 2016*

»Præjudiciel forelæggelse — ophavsret og beslægtede rettigheder — direktiv 2001/29/EF — informationssamfundet — harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder — artikel 3, stk. 1 — overføring til almenheden — begreb — internet — hyperlinks, der giver adgang til beskyttede værker, der er tilgængelige på en anden internetside uden indehaverens tilladelse — værker endnu ikke offentliggjort af indehaveren — placering af disse links med vinding for øje«

I sag C-160/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol) ved afgørelse af 3. april 2015, indgået til Domstolen den 7. april 2015, i sagen:

GS Media BV

mod

Sanoma Media Netherlands BV,

Playboy Enterprises International Inc.,

Britt Geertruida Dekker

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Ilešič (refererende dommer), og dommerne C. Toader, A. Rosas, A. Prechal og E. Jarašiūnas,

generaladvokat: M. Wathelet

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 3. februar 2016,

efter at der er afgivet indlæg af:

— GS Media BV ved advokaten R. Chavannes og D. Verhulst

— Sanoma Media Netherlands BV, Playboy Enterprises International Inc. og Britt Geertruida Dekker ved advokaten C. Alberdingk Thijm og C. de Vries

* Processprog: nederlandsk.

- den tyske regering ved T. Henze og D. Kuon, som befuldmægtigede
 - den franske regering ved D. Segoin, D. Colas og G. de Bergues, som befuldmægtigede
 - den portugisiske regering ved L. Inez Fernandes og T. Rendas, som befuldmægtigede
 - den slovakiske regering ved B. Ricziová, som befuldmægtiget
 - Europa-Kommissionen ved F. Wilman, T. Scharf og J. Samnadda, som befuldmægtigede,
- og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 7. april 2016, afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 3, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet (EFT 2001, L 167, s. 10).
- 2 Anmodningen er indgivet i forbindelse med en tvist mellem på den ene side GS Media BV og på den anden side Sanoma Media Netherlands BV (herefter »Sanoma«), Playboy Enterprises International Inc. og Britt Geertruida Dekker (herefter samlet »Sanoma m.fl.«) vedrørende bl.a. placeringen på internetsiden GeenStijl.nl (herefter »GeenStijl«), der administreres af GS Media, af hyperlinks til andre netsteder, der gør det muligt at betragte fotografier af Britt Geertruida Dekker, der er blevet taget for tidsskriftet *Playboy* (herefter »de omhandlede fotografier«).

Retsforskrifter

- 3 3., 4., 9., 10., 23. og 31. betragtning til direktiv 2001/29 har følgende ordlyd:
 - »(3) Den foreslåede harmonisering medvirker til gennemførelsen af de fire friheder på det indre marked og respekterer de grundlæggende retsprincipper, særlig ejendomsretten – herunder den intellektuelle ejendomsret – ytringsfriheden og almenhedens interesse.
 - (4) En harmoniseret retlig ramme for ophavsret og beslægtede rettigheder vil i kraft af den øgede retssikkerhed samtidig med overholdelsen af et højt beskyttelsesniveau for de intellektuelle ejendomsrettigheder medføre betydelige investeringer i kreativ og innovativ virksomhed, herunder i netinfrastruktur, og føre til vækst og øget konkurrenceevne for den europæiske industri både hvad angår udbud af indhold og informationsteknologi og generelt i en række industrisektorer og kulturelle sektorer. [...]
- [...]
- (9) Udgangspunktet for en harmonisering af ophavsret og beslægtede rettigheder bør være et højt beskyttelsesniveau, da sådanne rettigheder er af afgørende betydning for den intellektuelle skabelsesproces. En sådan beskyttelse bidrager til at bevare og udvikle kreativiteten til gavn for ophavsmænd, kunstnere, producenter, forbrugere, kulturen, industrien og almenheden generelt. [...]

(10) Hvis ophavsmænd og kunstnere skal kunne fortsætte deres kreative og kunstneriske arbejde, er det nødvendigt, at de modtager et passende vederlag for anvendelsen af deres værker, og det samme gælder producenterne, der skal kunne finansiere dette arbejde. [...] En passende retlig beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder er nødvendig for at sikre et sådant vederlag og muliggøre et tilfredsstillende afkast af investeringerne.

[...]

(23) Dette direktiv bør medføre en yderligere harmonisering af ophavsmænds ret til overføring til almenheden. Denne ret skal opfattes bredt som omfattende enhver overføring til den del af almenheden, som ikke befinder sig på det sted, hvorfra overføringen finder sted. [...]

[...]

(31) Det er nødvendigt at bevare en rimelig balance med hensyn til rettigheder og interesser mellem de forskellige kategorier af rettighedshavere og mellem de forskellige kategorier af rettighedshavere og brugere af beskyttede frembringelser. De i medlemsstaterne gældende undtagelser og indskrænkninger til rettighederne må nyvurderes på baggrund af den nye elektroniske udvikling. [...]«

4 Direktivets artikel 3 bestemmer:

»1. Medlemsstaterne tillægger ophavsmænd eneret til at tillade eller forbyde trådbunden eller trådløs overføring til almenheden af deres værker, herunder tilrådighedsstillelse af deres værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt.

[...]

3. Rettighederne efter stk. 1 og 2 udtømmes ikke af en overføring til almenheden eller tilrådighedsstillelse for almenheden i henhold til denne artikel.«

5 Direktivets artikel 5, stk. 3 og 5, bestemmer:

»3. Medlemsstaterne kan indføre undtagelser fra eller indskrænkninger i de rettigheder, der er nævnt i artikel 2 og 3, i følgende tilfælde:

[...]

c) hvis der er tale om gengivelse i pressen, overføring til almenheden eller tilrådighedsstillelse af udgivne artikler om aktuelle økonomiske, politiske eller religiøse emner eller af værker eller andre frembringelser af samme karakter, der er udsendt over radio og tv, når en sådan anvendelse ikke udtrykkeligt er beskyttet og kilden, herunder ophavsmandens navn, anføres, eller hvis der er tale om anvendelse af værker eller andre frembringelser i forbindelse med redegørelse for dagsbegivenheder, og det sker i et omfang, som det informative formål berettiger til, og såfremt kilden med ophavsmandens navn angives, medmindre dette viser sig umuligt

[...]

5. Undtagelser og indskrænkninger efter stk. 1, 2, 3 og 4 må kun anvendes i visse specielle tilfælde, der ikke strider mod den normale udnyttelse af værket eller andre frembringelser og ikke indebærer urimelig skade for rettighedshaverens legitime interesser.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 6 Fotografen C. Hermès tog på anmodning fra Sanoma, der er udgiveren af tidsskriftet *Playboy*, den 13. og den 14. oktober 2011 de omhandlede fotografier, som skulle optræde i tidsskriftes december udgave 2011. C. Hermès gav i forbindelse hermed Sanoma eneretten til at offentliggøre disse fotografier. Han bemyndigede også Sanoma til at udøve de rettigheder og beføjelser, der følger af hans ophavsret.
- 7 GS Media administrerer netstedet GeenStijl, hvor der ifølge de oplysninger, som fremgår af dette netsted, findes »nyheder, skandaleafsløringer og journalistisk efterforskning af lette emner og herligt åndsvagt vanvid«, og som dagligt har godt 230 000 besøgende, hvilket gør netstedet til et af de ti mest besøgte nyhedssteder i Nederlandene.
- 8 Den 26. oktober 2011 modtog redaktionen af netstedet GeenStijl en besked fra en person, der optrådte under et pseudonym, og som indeholdt et hyperlink, der henviste til en elektronisk fil på den australske internetside til lagring af data, Filefactory.com (herefter »Filefactory«). Denne elektroniske fil indeholdt de omhandlede fotografier.
- 9 Sanoma opfordrede samme dag GS Medias moderselskab om at forhindre, at de omhandlede fotografier blev offentliggjort på netstedet GeenStijl.
- 10 Den 27. oktober 2011 blev der på netstedet GeenStijl offentliggjort en artikel vedrørende disse fotografier af Britt Geertruida Dekker med overskriften »[...]! fotografier af [...] [Britt Geertruida] Dekker nøgen« i tilknytning til hvilken en del af et af de omhandlede fotografier fremgik, og som sluttede med følgende tekst: »Og nu linket med de billeder, som du sad og ventede på.«. Ved et klik på et hyperlink angivet med denne tekst blev internetbrugerne videreledt til netstedet Filefactory, hvor et andet hyperlink gjorde dem i stand til at downloade 11 elektroniske filer, som hver indeholdt et af disse fotografier.
- 11 Samme dag fremsendte Sanoma en skrivelse til GS Medias moderselskab, hvori det opfordrede det til at bekræfte, at hyperlinket til de omhandlede fotografier var blevet fjernet fra netstedet GeenStijl. GS Media efterkom ikke denne opfordring.
- 12 På opfordring fra Sanoma blev de fotografier, som fandtes på netstedet Filefactory, derimod fjernet.
- 13 Ved brev af 7. november 2011 opfordrede advokaten for Sanoma m.fl. GS Media til fra netstedet Geenstijl at fjerne artiklen af 27. oktober 2011 med de deri indeholdte hyperlinks, de fotografier, som var omhandlet i denne artikel, og de kommentarer fra internetbrugerne, der var offentliggjort på samme side.
- 14 Samme dag blev der offentliggjort en artikel om tvisten mellem GS Media og Sanoma m.fl. vedrørende de omhandlede fotografier på netstedet GeenStijl. Artiklen blev afsluttet med følgende sætning »Update: [Britt Geertruida Dekker-]nøgenbilleder, endnu ikke set dem? De findes HEEEEER«. Annoncen indeholdt igen et hyperlink, der gav adgang til internetsiden Internet Imageshack.us, hvor et eller flere af de omhandlede fotografier kunne findes. Også indehaveren af denne side efterkom imidlertid efterfølgende opfordringen fra Sanoma om at fjerne disse fotografier.
- 15 En tredje artikel med overskriften »Bye Bye Vinke Vinke Playboy« indeholdende endnu engang et hyperlink til de omhandlede fotografier udkom den 17. november 2011 på netstedet GeenStijl. På GeenStijls forum indsatte internetbrugerne dernæst nye links til andre netsteder, hvor de omhandlede fotografier kunne ses.
- 16 I december 2011 blev de omhandlede fotografier offentliggjort i tidsskriftet *Playboy*.

- 17 Sanoma m.fl. anlagde sag ved rechtbank Amsterdam (ret i første instans i Amsterdam, Nederlandene) og gjorde bl.a. gældende, at GS Media ved at placere hyperlinkene og et udsnit af et af fotografierne på netstedet GeenStijl havde krænket C. Hermès' ophavsret og handlet ulovligt over for Sanoma m.fl. rechtbank Amsterdam (ret i første instans i Amsterdam) gav i det store og hele medhold i søgsmålet.
- 18 Gerechtshof Amsterdam (appeldomstol i Amsterdam, Nederlandene) ophævede denne afgørelse, idet den fastslog, at GS Media ved at placere hyperlinksene på netstedet GeenStijl, ikke havde krænket C. Hermès' ophavsret, eftersom de omhandlede fotografier allerede tidligere var blevet offentliggjort, idet de var lagt online på netstedet Filefactory.com. Den fastslog derimod, at GS Media havde handlet ulovligt i forhold til Sanoma m.fl., eftersom de besøgende på denne side var blevet ansporet til at blive opmærksomme de omhandlede fotografier, der ulovligt var anbragt på netstedet Filefactory. Uden disse links ville det have været svært at finde fotografierne. Gerechtshof Amsterdam (appeldomstol i Amsterdam) fandt endvidere, at GS Media havde krænket C. Hermès' ophavsret ved at placere et udsnit af et af fotografierne på netstedet GeenStijl.
- 19 GS Media har iværksat en appel for Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol) til prøvelse af denne dom.
- 20 Sanoma m.fl. har iværksat en kontrolappel, hvorunder de bl.a. har henvist til dom af 13. februar 2014, Svensson m.fl. (C-466/12, EU:C:2014:76), og gjort gældende, at den omstændighed, at internetbrugerne får adgang til et hyperlink til en internetside, hvor et værk er placeret uden tilladelse fra indehaveren af ophavsretten til værket, udgør en overføring til almenheden. Sanoma m.fl. har derudover gjort gældende, at adgangen til de omhandlede fotografier på netstedet Filefactory var beskyttet ved hjælp af restriktive foranstaltninger som omhandlet i nævnte dom, at internetbrugerne kunne omgå disse restriktioner i kraft af GS Medias indgreb og dets netsted GeenStijl, således at fotografierne var blevet stillet til rådighed for et bredere publikum end det publikum, der normalt ville have set fotografierne på netstedet Filefactory.
- 21 Den forelæggende ret har i forbindelse med undersøgelsen af kontraappellen lagt til grund, at det hverken med den fornødne sikkerhed kan udledes af dom af 13. februar 2014, Svensson m.fl. (C-466/12, EU:C:2014:76), eller af kendelse af 21. oktober 2014, BestWater International (C-348/13, ikke trykt i Sml., EU:C:2014:2315), at der er sket »overføring til almenheden«, når værket forudgående faktisk er blevet offentliggjort, men uden rettighedshaverens samtykke.
- 22 På den ene side fremgår det af denne retspraksis fra Domstolen, at det må efterprøves, om der med det pågældende indgreb nås et publikum, som må anses for ikke at være omfattet af det publikum, som rettighedshaverne har givet samtykke til, hvilket er i overensstemmelse med rettighedshaverens eneret til at udnytte værket. På den anden side kan det anføres, at når et værk allerede kan findes af den brede offentlighed på internettet, når der reelt ikke et nyt publikum ved at placere et hyperlink til et netsted, hvor værket allerede findes. Det skal derudover tages i betragtning, at internettet bugner med værker, der er offentliggjort uden samtykke fra rettighedshaveren. For administratoren af et internetsted, som vil indsætte et hyperlink på netstedet til findestedet for et værk, er det ikke altid nemt at få klarhed over, om rettighedshaveren har givet samtykke til den tidligere placering af værket.
- 23 Den forelæggende ret har endvidere bemærket, at der i kontraappellen også rejses spørgsmål om, hvilke betingelser der skal opfyldes, for at der er tale om »restriktive foranstaltninger« som omhandlet i dom af 13. februar 2014, Svensson m.fl. (C-466/12, EU:C:2014:76). Den forelæggende ret har i denne henseende bemærket, at det ikke var umuligt at finde fotografierne på internettet, inden GS Media placerede hyperlinket på netstedet GeenStijl, selv om det ikke var nemt at finde frem til dem, således at placeringen af hyperlinket på dets netsted i høj grad gjorde adgangen til disse fotografier nemmere.

- 24 På denne baggrund har Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) a) Foreligger der en »overføring til almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29, når en anden person end indehaveren af ophavsretten ved hjælp af et hyperlink på et netsted, som denne anden person administrerer, henviser til et netsted, som administreres af tredjemand, og som er tilgængeligt for det normale internetpublikum, og hvor værket er stillet til rådighed uden rettighedshaverens samtykke?
 - b) Gør det herved nogen forskel, om værket også på anden vis tidligere ikke med rettighedshaverens samtykke er blevet overført til almenheden?
 - c) Har det nogen betydning, om »hyperlinkeren« ved eller bør vide, at rettighedshaveren ikke har givet samtykke til at placere værket på det i spørgsmål 1.a) nævnte netsted tilhørende tredjemand, og i givet fald ved eller bør vide, at værket også på anden vis tidligere ikke blev overført til almenheden med rettighedshaverens samtykke?
 - 2) a) Såfremt spørgsmål 1.a) besvares benægtende, foreligger der da alligevel en overføring til almenheden, eller kan der foreligge en sådan overføring, såfremt det netsted, som hyperlinket henviser til, og dermed værket, kan findes af det normale internetpublikum, selv om dette ikke er nemt, således at placeringen af hyperlinket i høj grad gør det nemmere at finde værket?
 - b) Har det for besvarelsen af spørgsmål 2.a) nogen betydning, om »hyperlinkeren« ved eller bør vide, at det netsted, som hyperlinket henviser til, ikke uden videre kan findes af det almindelige internetpublikum?
 3. Er der andre omstændigheder, som der skal tages hensyn til ved besvarelsen af spørgsmålet, om der foreligger en overføring til almenheden, såfremt der ved hjælp af et hyperlink [på et netsted] gives adgang til et værk, der tidligere ikke med rettighedshaverens samtykke var blevet overført til almenheden?»

Om de præjudicielle spørgsmål

- 25 Med sine tre spørgsmål, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om og under hvilke omstændigheder placeringen af et hyperlink på en internetside til beskyttede værker, der er frit tilgængelige på en anden internetside, uden tilladelse fra indehaveren af ophavsretten udgør en »overføring til almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29.
- 26 Den nationale ret har i denne forbindelse også stillet spørgsmål om, hvorvidt det har nogen betydning, at de omhandlede værker endnu ikke er blevet offentliggjort på anden måde med indehaverens tilladelse, at tilrådighedsstillelsen af disse hyperlinks i høj grad gør det nemmere at finde værkerne, henset til, at den internetside, hvor de er tilgængelige for alle internetbrugere, ikke uden videre kan findes, og til den omstændighed, at den person, som anbringer disse klikbare links, var, eller burde være, bekendt med disse forhold og vide, at den pågældende indehaver ikke har givet tilladelse til en offentliggørelse af de omhandlede værker på den sidstnævnte side.
- 27 Det følger af artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29, at medlemsstaterne er forpligtede til at påse, at ophavsmænd får eneret til at tillade eller forbyde trådbunden eller trådløs overføring til almenheden af deres værker, herunder tilrådighedsstillelse af deres værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt.

- 28 I henhold til denne bestemmelse har ophavsmænd således en præventiv ret, som gør det muligt for dem at komme imellem eventuelle brugere af deres værk og den overføring til almenheden, som disse brugere kunne tænkes at foretage, og dette ved at forbyde denne overføring (jf. i denne retning dom af 15.3.2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, præmis 75, og af 31.5.2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, præmis 30).
- 29 Idet artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29 ikke præciserer begrebet »overføring til almenheden«, skal dets betydning og rækkevidde fastlægges under hensyntagen til de mål, der forfølges med dette direktiv og den sammenhæng, som den fortolkede bestemmelse indgår i (jf. i denne retning dom af 7.12.2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, præmis 33 og 34, og af 4.10.2011, Football Association Premier League m.fl., C-403/08 og C-429/08, EU:C:2011:631, præmis 184 og 185).
- 30 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at det fremgår af niende og tiende betragtning til direktiv 2001/29, at det primære formål med direktiv 2001/29 er at indføre et højt beskyttelsesniveau for ophavsmænd, således at disse kan modtage et passende vederlag for anvendelsen af deres værker, bl.a. i tilfælde af en overføring til almenheden. Det følger heraf, at begrebet »overføring til almenheden« skal forstås i bred forstand, således som det i øvrigt udtrykkeligt fremgår af 23. betragtning til dette direktiv (jf. i denne retning dom af 4.10.2011, Football Association Premier League m.fl., C-403/08 og C-429/08, EU:C:2011:631, præmis 186, og af 7.3.2013, ITV Broadcasting m.fl., C-607/11, EU:C:2013:147, præmis 20).
- 31 Det fremgår samtidig af 3. og 31. betragtning til direktiv 2001/29, at den med direktivet gennemførte harmonisering har til formål navnlig inden for det elektroniske miljø at bevare en rimelig balance mellem på den ene side indehaverne af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheders interesse i beskyttelsen af deres intellektuelle ejendomsret, der er garanteret ved artikel 17, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«), og på den anden siden beskyttelsen af brugerne af beskyttede frembringelsers interesser og grundlæggende rettigheder, navnlig deres ytrings- og informationsfrihed, som er sikret ved chartrets artikel 11, og af almenhedens interesse.
- 32 Som Domstolen allerede har fastslået omfatter begrebet »overføring til almenheden« to kumulative kriterier, nemlig en »overføring« af et værk og overførslen heraf til en »almenhed« (dom af 13.2.2014, Svensson m.fl., C-466/12, EU:C:2014:76, præmis 16, af 19.11.2015, SBS Belgium, C-325/14, EU:C:2015:764, præmis 15, og af 31.5.2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, præmis 37).
- 33 Domstolen har endvidere præciseret, at begrebet »overføring til almenheden« indebærer en individualiseret vurdering (jf. dom af 15.3.2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis, vedrørende begrebet »kommunikation til offentligheden« som omhandlet i artikel 8, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/115/EF af 12.12.2006 om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret (EUT 2006, L 376, s. 28), der i dette direktiv har samme rækkevidde som »overføring til almenheden« i direktiv 2001/29 (jf. i denne retning dom af 31.5.2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, præmis 33)).
- 34 Ved en sådan vurdering skal der tages hensyn til flere supplerende kriterier, som ikke er selvstændige, men indbyrdes forbundne i forhold til hinanden. Eftersom disse kriterier i forskellige konkrete situationer kan være til stede i stærkt varierende omfang, skal de anvendes såvel individuelt som i forhold til deres samspil med hinanden (dom af 15.3.2012, SCF, C135/10, EU:C:2012:140, præmis 79, og 15.3.2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, præmis 30, og af 31.5.2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, præmis 35).
- 35 Blandt disse kriterier understregede Domstolen for det første brugerens afgørende rolle. Denne bruger foretager nemlig en overføring, når han med fuldt kendskab til konsekvenserne af sine handlinger medvirker til at give sine kunder adgang til et beskyttet værk, og navnlig når den pågældendes kunder

i princippet ikke ville have haft adgang til værket, hvis han ikke havde foretaget denne handling (jf. i denne retning dom af 15.3.2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, præmis 82 og den deri nævnte retspraksis, og af 15.3.2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, præmis 31).

- 36 Domstolen præciserede for det andet, at begrebet »almenheden« angiver et ubestemt antal potentielle modtagere og desuden indebærer et betydeligt antal personer (jf. i denne retning dom af 15.3.2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, præmis 84 og den deri nævnte retspraksis, og af 15.3.2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, præmis 33).
- 37 Det fremgår endvidere af Domstolens faste praksis, at for at kunne kvalificeres som »overføring til almenheden« skal et beskyttet værk overføres ved anvendelsen af en særlig teknisk fremgangsmåde, der adskiller sig fra den, der hidtil har været anvendt, eller være rettet mod et »nyt publikum«, dvs. mod et publikum, som indehaverne af ophavsrettigheden ikke havde taget i betragtning, da de tillod den første overføring til almenheden af deres værk (dom af 13.2.2014, Svensson m.fl., C-466/12, EU:C:2014:76, præmis 24, og kendelse af 21.10.2014, BestWater International, C-348/13, ikke trykt i Sml., EU:C:2014:2315, præmis 14 og den deri nævnte retspraksis).
- 38 Domstolen har for det tredje fastslået, at det forhold, at en »overføring til almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29 sker med vinding for øje, ikke er uden relevans (jf. i denne retning dom af 4.10.2011, Football Association Premier League m.fl., C-403/08 og C-429/08, EU:C:2011:631, præmis 204, af 15.3.2012, SCF, C-135/10, EU:C:2012:140, præmis 88, og af 15.3.2012, Phonographic Performance (Ireland), C-162/10, EU:C:2012:141, præmis 36).
- 39 Det er navnlig i forhold til disse kriterier, at det i en situation som den i hovedsagen omhandlede skal vurderes, om placeringen på en internetside af et hyperlink til beskyttede værker, der er frit tilgængelige på en anden internetside uden tilladelse fra indehaveren af ophavsretten, udgør en »overføring til almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29.
- 40 Det bemærkes i denne forbindelse, at i dom af 13. februar 2014, Svensson m.fl. (C-466/12, EU:C:2014:76), fortolkede Domstolen artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29 således, at placeringen på en internetside af hyperlinks til værker, der er frit tilgængelige på en anden internetside, ikke udgør en »overføring til almenheden« som omhandlet i denne bestemmelse. Denne fortolkning er ligeledes lagt til grund i kendelse af 21. oktober 2014, BestWater International (C-348/13, ikke trykt i Sml., EU:C:2014:2315), for så vidt angår sådanne links, der anvender den såkaldte »*framing*-teknik«).
- 41 Det fremgår imidlertid af begrundelsen for disse afgørelser, at Domstolen hermed alene havde til hensigt at udtale sig om placeringen af hyperlinks til værker, der er blevet frit tilgængelige på en anden internetside med indehaverens samtykke, og Domstolen fastslog, at der ikke var tale om en overføring til almenheden, idet den omhandlede overføring ikke var foretaget over for et nyt publikum.
- 42 Domstolen bemærkede i denne forbindelse, at eftersom hyperlinket og den internetside, som det henviser til, giver adgang til beskyttede værker ved anvendelsen af samme tekniske fremgangsmåde, nemlig internettet, skal linket være rettet mod et nyt publikum. Hvis dette ikke er tilfældet, bl.a. fordi værket allerede er frit tilgængeligt for samtlige internetbrugere på en anden internetside med tilladelse fra indehaveren af ophavsretten, kan denne overføring ikke kvalificeres som »overføring til almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29. Når og i den udstrækning dette værk er frit tilgængeligt på en internetside, som hyperlinket giver adgang til, må det lægges til grund, at når indehaverne af ophavsretten til dette værk har givet tilladelse til overføringen, må de have haft for øje, at almenheden udgøres af samtlige internetbrugere (jf. i denne retning dom af 13.2.2014, Svensson m.fl., EU:C:2014:76, præmis 24-28, og kendelse af 21.10.2014, BestWater International, C-348/13, ikke trykt i Sml., EU:C:2014:2315, præmis 15, 16 og 18).

- 43 Det kan imidlertid hverken udledes af dom af 13. februar 2014, Svensson m.fl. (C-466/12, EU:C:2014:76), eller af kendelse af 21.10.2014, BestWater International (C-348/13, ikke trykt i Sml., EU:C:2014:2315), at placeringen på en internetside af hyperlinks til beskyttede værker, som er blevet gjort frit tilgængelige på en anden internetside, men uden tilladelse fra indehaverne af ophavsretten til disse værker, i princippet ikke er omfattet af begrebet »overføring til almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29. Disse afgørelser bekræfter derimod vigtigheden af en sådan tilladelse i forbindelse med denne bestemmelse, idet den netop bestemmer, at enhver overføring af et værk til almenheden kræver tilladelse af indehaveren af ophavsrettigheden.
- 44 GS Media, den tyske, den portugisiske og den slovakiske regering samt Europa-Kommissionen har gjort gældende, at en automatisk kvalificering af enhver placering af sådanne links til værker, som er offentliggjort på andre internetsider som »overføring til almenheden« i tilfælde, hvor indehaveren af ophavsretten til disse værker ikke har tilladt denne offentliggørelse på internettet, vil være yderst begrænsende for ytrings- og informationsfriheden og vil ikke være medvirkende til at bevare den rimelige balance, som direktiv 2001/29 forsøger at indføre mellem denne ytrings- og informationsfrihed og almenhedens interesse på den ene siden og indehaverne af en ophavsrets interesse i en effektiv beskyttelse af deres intellektuelle ejendomsret på den anden side.
- 45 I denne henseende må det konstateres, at internettet er særligt vigtigt for ytrings- og informationsfriheden, som er sikret ved chartrets artikel 11, og at hyperlinks medvirker til, at internettet er velfungerende og til udveksling af meninger og information på dette netværk, der er karakteriseret ved adgang til uanede mængder af information.
- 46 Derudover kan det navnlig for borgere, der ønsker at placere sådanne links, være vanskeligt at kontrollere, om den internetside, som disse links må formodes at henvise til, giver adgang til værker, som er beskyttede, og i givet fald om indehaverne af ophavsretten til disse værker har givet tilladelse til, at de bliver offentliggjort på internettet. En sådan kontrol er endnu vanskeligere, når der er givet underlicenser til disse rettigheder. Indholdet af en internetside, der gives adgang til ved hjælp af et hyperlink, kan desuden være ændret efter oprettelsen af det hyperlink, hvoraf de beskyttede værker fremgår, uden at den, der har oprettet det omhandlede link, nødvendigvis er medvidende herom.
- 47 Med henblik på en individualiseret vurdering af, om der er tale om »overføring til almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29, skal der således, når placeringen af et hyperlink til et værk, der er frit tilgængeligt på en anden internetside, foretages af en person, som i forbindelse med placeringen ikke har vinding for øje, tages hensyn til den omstændighed, at denne person ikke ved, og ikke med rimelighed kan vide, at dette værk er blevet offentliggjort uden tilladelse fra indehaveren af ophavsretten.
- 48 Selv om en sådan person stiller værket til rådighed for almenheden, idet den pågældende giver andre internetbrugere direkte adgang hertil (jf. i denne retning dom af 13.2.2014, Svensson m.fl., C-466/12, EU:C:2014:76, præmis 18-23), handler vedkommende i almindelighed ikke med fuldt kendskab til konsekvenserne af sine handlinger med henblik på at give kunderne adgang til et værk, der ulovligt er offentliggjort på internettet. Idet det omhandlede værk allerede var tilgængeligt uden nogen adgangsbegrænsende foranstaltninger på denne internetside, som hyperlinket giver adgang til, havde alle internetbrugere i øvrigt i princippet adgang hertil uden nævnte indgreb.
- 49 Når det derimod konstateres, at en sådan person vidste, eller burde vide, at det hyperlink, som den pågældende har indsat, giver adgang til et værk, som ulovligt er offentliggjort på internettet, f.eks. fordi dette er blevet meddelt af indehaverne af ophavsretten, udgør denne anbringelse en »overføring til almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29.

- 50 Det samme gør sig gældende, når dette giver brugere af den internetside, hvorpå linket befinder sig, mulighed for at omgå restriktive foranstaltninger, der er etableret af den internetside, hvor det beskyttede værk befinder sig, for derved at begrænse den offentlige adgang til værket til abonnenter, og linket således udgør en indgriben, uden hvilken disse brugere ikke får adgang til de offentliggjorte værker (jf. analogt dom af 13.2.2014, Svensson m.fl., C-466/12, EU:C:2014:76, præmis 27 og 31).
- 51 Når der placeres hyperlinks med vinding for øje, må det forventes af den person, der foretager placeringen, at den pågældende foretager den nødvendige kontrol med henblik på at sikre sig, at det omhandlede værk ikke ulovligt er offentliggjort på det netsted, som disse hyperlinks henviser til, således at det må formodes, at placeringen er foretaget med fuldt kendskab til, at der er tale om et beskyttet værk, og at indehaveren af ophavsretten eventuelt ikke har givet tilladelse til offentliggørelsen på internettet. Under disse omstændigheder, og forudsat at denne afkræftelige formodning ikke afkræftes, udgør den handling, der består i at placere et hyperlink til et værk, der ulovligt er offentliggjort på internettet, en »overføring til almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29.
- 52 Såfremt der dog ikke er tale om et nyt publikum, er der ikke tale om overføring til »almenheden« som omhandlet i denne bestemmelse, i en situation som den, der er henvist til i denne doms præmis 40-42, hvor de værker, som hyperlinksene giver adgang til, var blevet frit tilgængelige på en anden internetside med samtykke fra indehaveren.
- 53 En sådan fortolkning af artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29 sikrer det høje beskyttelsesniveau for ophavsmænd, som søges opnået med dette direktiv. I henhold til denne bestemmelse og inden for de i direktivets artikel 5, stk. 3, fastsatte begrænsninger kan indehaverne af ophavsrettighederne nemlig ikke alene imødegå den oprindelige offentliggørelse af deres værk på en internetside, men også handle over for enhver person, som med vinding for øje placerer et hyperlink til det ulovligt offentliggjorte værk på den omhandlede side, og på de betingelser, der er anført i denne doms præmis 49 og 50, også handle over for personer, som har placeret sådanne links uden vinding for øje. Det skal i denne forbindelse bl.a. bemærkes, at indehaverne under alle omstændigheder kan informere disse personer om, at offentliggørelsen af deres værk på internettet er ulovlig, og handle over for disse personer, såfremt de afviser af fjerne dette link, uden at de kan påberåbe sig en af undtagelserne i artikel 5, stk. 3.
- 54 Hvad angår hovedsagen er det ubestridt, at GS Media driver netstedet GeenStijl, og at GS Media med vinding for øje har anbragt hyperlinks til filer med de omhandlede fotografier, som fandtes på netstedet Filefactory. Det er ligeledes ubestridt, at Sanoma ikke havde givet tilladelse til offentliggørelsen af disse fotografier på internettet. Det synes i øvrigt at fremgå af fremstillingen af de faktiske omstændigheder, således som de følger af forelæggelsesafgørelsen, at GS Media kendte til sidstnævnte omstændighed, og at GS Media dermed ikke kan afkræfte formodningen om, at disse links blev placeret med fuldt kendskab til, at offentliggørelsen var ulovlig. Under disse omstændigheder og med forbehold for de undersøgelser, som den forelæggende ret skal foretage, forekommer det, at GS Media ved placeringen af disse links har foretaget en »overføring til almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29, uden at det i denne sammenhæng er nødvendigt at bedømme de øvrige omstændigheder, som er påberåbt af den forelæggende ret og gengivet i denne doms præmis 26.
- 55 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 3, stk. 1, i direktiv 2001/29 skal fortolkes således, at med henblik på at afgøre, om placeringen på en internetside af hyperlinks til beskyttede værker, som er frit tilgængelige på en anden internetside uden tilladelse fra indehaveren af ophavsretten, udgør en »overføring til almenheden« som omhandlet i denne bestemmelse, skal det fastslås, om disse links er anbragt uden vinding for øje af en person, som ikke vidste, eller som ikke med rimelighed kunne vide, at disse værker ulovligt var blevet offentliggjort på denne anden internetside, eller om anbringelsen af disse links derimod er sket med vinding for øje, i hvilken situation en sådan viden må formodes at foreligge.

Sagens omkostninger

- 56 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Artikel 3, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet skal fortolkes således, at med henblik på at afgøre, om placeringen på en internetside af hyperlinks til beskyttede værker, som er frit tilgængelige på en anden internetside uden tilladelse fra indehaveren af ophavsretten, udgør en »overføring til almenheden« som omhandlet i denne bestemmelse, skal det fastslås, om disse links er anbragt uden vinding for øje af en person, som ikke vidste, eller som ikke med rimelighed kunne vide, at disse værker ulovligt var blevet offentliggjort på denne anden internetside, eller om anbringelsen af disse links derimod er sket med vinding for øje, i hvilken situation en sådan viden må formodes at foreligge.

Underskrifter